І чужому научайтеся,
Й свого не цурайтеся...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 145. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 6-го СЕРПНЯ 1964 JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 6, 1964 No. 145. VOL. LXXI

КОНҐРЕС ЗАТВЕРДИВ 46.7 БІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ НА ОБОРОНУ

Вашингтон. — У вівторок 4-го серпня ц. р. Сенат ЗДА завершив конгресову акцію в справі оборонного бюджету ЗДА на фіскальний 1964 рік. Затверджено цей бюджет, що охоплює всі видатки на вирядження діяння й утримування збройних сил ЗДА, в сумі 46,752,051,000 долярів. Попередньо оборонний бюджет був принятий Палатою Репрезентантів 359 голосами проти 0. Затверджений Сенатом законопроєкт про асиґнування на оборону є компромісовим, значить, його схвалено після відповідного погодження з Палатою Репрезентантів. Він на 718,949,000 долярів нижчий від запропонованого президентом Джансоном бюджету і в порівнянні з бюджетом на 1963 рік його зменшено на 1.471,159,000 долярів, законопроєкт включає 125 мільйонів на негайно потрібні наукові досліди й розвиток окремих родів зброї. В законопроєкт включена постанова про те, що 35 процентів усіх сум призначених на направу чи перебудову воєнних кораблів мають бути видатковані для приватних компаній, які будуть переводити ці роботи. Дехто з членів Палати Репрезентантів домагався, щоб при розділюванні контрактів на направу й перебудову не брати взагалі до уваги федеральних підприємств, а передавати їх тільки приватним підприємствам, щоб таким чином підтримати їх існування й розвиток. Більшість конгресменів і сенаторів висловилася проти цієї пропозиції і після дебат вирішено розділити призначені на ці роботи суми між приватні і федеральні підприємства з ключем не більше як 221,750,000 для приватних підприємств і 411,820,000 для урядових.

Президент Джансон бажає, щоб демократична плятформа таврувала екстремізм

Вашингтон. — З поінформованих джерел Демократичної партії подають, що президент Джансон висловив бажання, щоби виборча плятформа цієї партії включала натаврування однаково, як лівого, так і правого екстремізмів, хоча з жодного з груп чи осіб не називаючи по імені. Проте, досі Президент ще не обговорював подробиць демократичної плятформи з резолюційною комісією, яка приготовляє проєкт плятформи на конвенцію Демократичної партії, що має відбутися з кінцем цього місяця в Атлантик Сіті в Ню Джерзі. Коли ж мова про участь Президента в конвенції, то він, мабуть, буде на ній тільки в четвер, 27 серпня вечері, щоб приняти номінацію на кандидата на президента в листопадових виборах. Його кандидатуру, яка не матиме противника, запропонують спільно губернатор Каліфорнії Едмунт Бравн і Джан В. Конелі з Тексасу. Президент ще не висловив також і свого побажання, щодо особи кандидата на віце - президента.

П'єр Салінґер наймений губернатором Каліфорнії на пост сенатора ЗДА

Сакраменто, Каліф. — Демократичний губернатор Каліфорнії Едмунд Ґ. Бравн наймeнував колишнього пресового секретаря Білого Дому П'єра Салінґера на пост сенатора ЗДА з того стейту, звільнений внаслідок смерти сен. Клер Інґе. Республіканський кандидат на сенатора Джордж Морфі негайно запротестував проти тієї номінації, називаючи її нелегальною та заповідаючи боротьбу проти неї. Каденція новонайменованого сенатора триватиме тільки п'ять місяців, себто до кінця року, як цей пост займе обраний вже в цьогорічних виборах новий сенатор, на якого кандидують демократ Салінґер і республіканець Морфі, який заявив, що тимчасова номінація Салінґера є „нелеґальна, аморальна і нестична", що вона порушує „закон виборності" в Каліфорнійському стейті та є „махінацією демократичних босів", які бажали б у той спосіб вплинути на вислід листопадових виборів. Губернатор Бравн у відповідь заявив, що жадної проблеми щодо правильности і законности номінації немає, і він, як і сам новонайменований сенатор Салінґер, не прикладають ваги до протесту Морфі.

Китайський перебіжчик каже, що Пейпінґ хоче взяти під свою контролю Конґо

Молодий дипломатичний аташе комуністичного Китаю в Бурунді, Тунґ Чі-пінґ, який ще в кінці травня перейшов на сторону ЗДА, заявив учора, що комуністичний Китай запланував взяти під свою контролю республіку Конґо в Африці. 24-річний китайський дипломатичний аташе у справах культури, Тунґ Чі-пінґ, після одноденного перебування в Бужумбурі, у Бурунді, з'явився до американського консула і сказав, що він не бажає повертатися до китайської комуністичної амбасади та попрохав дати йому право азилю. Тунґ заперечив червонокитайському закиду, нечебто його „викрали", заявивши, що він став антикомуністом ще в 1958 році та що й інші китайці хотіли б перейти на їхній бік. Державний Департамент повідомив, що Тунґові надано право азилю, як тільки він прибув на Кеннеді аеропорт з Риму. Перебіжчик заявляє, що він розчарувався в комунізмі після переслідувань червонокитайським урядом інтелектуалів і тому, що той уряд ставить на перше місце сталь, замість дати народові харчі. Він переконався, що нинішні „лідери" комуністичного Китаю ведуть цю країну до нещастя. Нового перебіжчика зустрів на аеродромі Гао Фу, який утік з червонокитайської амбасади у Стокгольмі в 1962 році.

У благословенні Колеґії св. Василія в Стемфорді візьмуть участь наші і латинські Ієрархи

Українська Католицька Єпархія у Стемфорді, Коннектикат, готується до великої урочистости: благословення нового будинку Колеґії св. Василія. Від 1957 року йшла в ЗДА кампанія фондів на будову нового приміщення для студентів, які приготовляються служити Богові і Народові, як душпастирі Української Католицької Церкви. Там вчаться студенти всіх трьох українських Єпархій. Складали і складають на побудову і тепер на сплату довгів, крім парафіян вірних Стемфордської єпархії, також вірні із двох інших наших Єпархій, включились від самого початку наші єлині братські установи: Український Народний Союз, Союз Українців Католиків „Провидіння" та багато інших громадських установ складали свої пожертви на цю ціль. Можна сказати, що ця установа, тобто Колеґія св. Василія, знайшла зрозуміння важливости праці, яку вона виконує, серед широких кол нашої спільноти.

Тому й сподівається Комітет підготови торжества благословення нової Колеґії, що в цьому торжестві візьме участь кілька тисяч українців із всіх стейтів, де живуть наші вірні.

Участь уже зголосили наші Владики із ЗДА, під проводом їх Ексцеленції Митрополита Кир Амвросія, який доконає чину благословення, Преосв. Кир Ізидор Борецький з Торонта і Преосв. Кир Андрей Роборецький із Саскатуну, зголошені теж латинські ієрархи.

Зголосив уже свою участь сенатор Томас Дадд, відомий приятель українців, ... губернатора стейту Коннектикат, посадник Стемфорду та багато наших і американських гостей, щирих приятелів нашої Церкви, нашого Народу та Колеґії св. Василія у Стемфорді.

День 7-го вересня ц. р. буде історичним днем у житті нашої Громади в ЗДА. Якраз 25 літ тому відкрито цю інституцію — Колеґію св. Василія, як нову наукову установу нашої Української Католицької Церкви в Америці, точно 22 роки тому, бо 7-го вересня 1942, (теж на „Лейбор Дей") поблагословив піонер українського шкільництва в ЗДА пок. Митрополит Кир Константин Богачевський, нову будову під Малий Семінар у Стемфорді. Цього року 7-го вересня Преосв. Кир Йосиф Шмондюк вітатиме, як Господар свята благословення нового будинку Колеґії, всіх гостей, а передусім щедрих жертводавців, які уможливили будову Колеґії та пам'ятают про те, що вона є їхньою установою і щедро її дальше підтримують.

День 7-го вересня буде, безсумніву, одним із ясних і радісних днів у житті нашої спільноти поза межами рідної України.

Врятовано дев'ять французьких шахтарів

Шампаньоль, Франція. — Вісім днів напруженої праці рятівничих команд у завалені шахті в Шампаньоль увінчались великим успіхом: дев'ятеро шахтарів знайдено живими і їх уже підняли з глибу шахти нагору. Здоров'я виснажених шахтарів нічого не загрожує. Їх негайно перевезено військовим амбулянсом до місцевого шпиталю. Рятівничі команди продовжують прокладати тунель у тому напрямку, звідки долітали глухі удари: там залишилися ще в обваленій шахті п'ятеро шахтарів. Велетенським свердлом американського виробництва, робітники прокручують отвір через міцну породу, щоб дістатися до завaленого штреку. Нещастя в шахті в Шампаньоль сталося внаслідок зсуву великої частини гори Монт Рівель.

● **Спеціялісти** із „Проєкту Рейнджер 7" ознайомили дирекцію і представників Краєвої Адміністрації для справ аеронавтики і космічних дослідів з вислідами місії Рейнджера 7, зокрема із зробленими ним фотографіями поверхні Місяця. Ознайомлення з цими вислідами допоможе названій урядовій аґенції розробити й устійнити пляни наступних летів на Місяць, зокрема тих, що будуть відбуватися вже з людською залогою.

На „Вовчій Тропі" в Іст Четгем почали таборувати новаки і юнаки

Іст Четгем, Н. Й. — З днем 1-го серпня на Пластовій Оселі „Вовча Тропа" в Іст Четгем закінчено успішно дівочі табори для новачок і юначок й оселя перейшла на черговий місяць в руки пластунів, що розтаборилися в таборах новаків і юнаків. Закриття дівочих таборів відбулося в суботу в полудне при численній участі батьків, що приїхали забрати своїх дітей домів або залишити на черговий місяць на хлоп'ячі табори. Всі учасниці одержали відзнаки таборів та посвідки відбуття вмілостей чи проб і здорові загорілі від сонця прощали з жалем „Вовчу Тропу". Після полудня перший раз на брамах обидвох таборів стали на стійці новаки і юнаки. На новацькому таборі таборує 112 новаків і 16 членів проводу. Комендантом табору є ст. пл. Андрій Петрина, бунчужним ст. пл. Петро Дармограй із куреня „Червона Калина". Табір юнаків в числі 102 зголошених учасників перебрали під провід члени куреня УСП-ів „Бурлаки" з комендантом ст. пл. Іринеєм Ковалем як комендантом, ст. пл. Орестом Субтельним: як його заступником і ст. пл. Ігорем Восвідкою, як бунчужним. Табір юнаків, що відбувається в місці серпні в 50-річчі формування УСС-ів, буде проходити під знаком цієї річниці. Відзначення 50-річчя УСС буде також головним мотивом Дня Пластуна, що відбудеться в днях 15-16 серпня на „Вовчій Тропі".

ЗДА ЗААТАКУВАЛИ ВІЙСЬКОВІ БАЗИ ПІВНІЧНОГО В'ЄТНАМУ У ВІДПОВІДЬ НА ПОНОВНУ АТАКУ ПІВНІЧНОВ'ЄТНАМСЬКИХ ТОРПЕДНИХ ЧОВНІВ НА АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ

Південнов'єтнамські вояки на одному із оборонних становищ збудованих проти комуністичних партизанів у північних провінціях Південного В'єтнаму на яких 400 миль на північ від Сайгону. На фото: перший зліва американський вояк з спеціяльних збройних з'єднань, який допомагає у вишколі південнов'єтнамських вояків.

Вашингтон. — Після того як північнов'єтнамські торпедні човни заатакували уже вдруге американські кораблі-винищувачі на міжнародних водах поблизу Півн. В'єтнаму, президент Джансон наказав перевести відплатну акцію супроти напасників, получену з бомблінням „деяких військових допоміжних інсталяцій", звідкіль військових баз у Північному В'єтнамі. Не зважаючи на рішучу відсіч, що її одержали північнов'єтнамські комуністи у відповідь на свою атаку в неділю 2-го серпня на американський корабель-винищувач „Меддокс", вони перевели у вівторок 4-го серпня поновну атаку на цей корабель і на доданий йому в допомогу для патролювання другий американський корабель - винищувач „Ц. Турнер Джой". Відбулася атака о год. 10:30 ночі південнов'єтнамського часу на міжнародних водах, на віддалі 65 миль від побережжя В'єтнаму. В атаці взяла участь невизначена ближче кількість північнов'єтнамських торпедних човнів і бій з ними тривав яких три години. Напасники не спричинили ніякої шкоди американським кораблям, але залиша самі дошкульних втрат: два із атакуючих торпедних човнів були затоплені й інші пошкоджені. Відряджені для охорони американських кораблів літаки перевели на морі розшук за іншими торпедними човнами в околиці нападу і також відплатний налет на військові бази у Північному В'єтнамі. На вістку про поновну атаку північнов'єтнамських комуністів у Вашингтоні відбулася надзвичайна нарада Президента з членами Краєвої Комісії Безпеки, в якій взяли участь м. ін. державний секретар Дін Раск, секретар оборони Роберт Мекнамара, державний підсекретар Джордж В. Болл. У телевізійній промові, виголошеній після наради, през. Джансон визначив напад Північного В'єтнаму як „відкриту агресію на морі" і заявив, що направа на ним відплатна акція є обмеженою відплатою на цю атаку, підкреслюючи, що вона є тимчасовою й обмеженою і не визначає загального поширення військових дій у В'єтнамі. При цьому президент Джансон пригадав кожночасний риск будь-якого поширювання мілітарних конфліктів та ствердив цим, що ЗДА не мають на меті поширювати відплату за теперішні інциденти на війну проти Північного В'єтнаму. Передаючи фльоті й летунству наказ про переведення відплатної акції, президент Джансон доручив державному секретареві Раскові повідомити уряди інших держав про становище ЗДА до нових актів комуністичної агресії. Амбасадор ЗДА до Об'єднаних Націй має започаткувати на терені ОН заходи для натаврування відкритої агресії Північного В'єтнаму. Провідники обох партій в Конґресі запевнили през. Джансона про негайне схвалення резолюції, в якій буде ствердження, що „уряд і народ ЗДА є об'єднані у своїй рішучості започаткувати всі потрібні заходи для підтримки свободи й оборони миру в Південносхідній Азії". Президент Джансона підтримали в наказаній ним відплатній акції також республіканський кандидат на президента Беррі Голдвотер і колишній віце - президент ЗДА Ричард Ніксон.

Політична ситуація в Південному В'єтнамі погіршується

Сайгон. — Не зважаючи на проведені останніми днями Північним В'єтнамом атаки на американські кораблі й рішучу американську реакцію, в Південному В'єтнамі загострюється внутрішня боротьба між режимом й опозиційними до нього партіями й угрупуваннями. Американські політичні і військові дорадники сподіваються нового державного перевороту й можливости усунення теперішнього режиму, що його очолює генерал Нгуєн Хан. Сам Хан змагається за стабілізацію своєї влади. Непевність в країні збільшується не так внаслідок актуальної мілітарної ситуації на окремих відтинках боротьби з комуністичними партизанами, як внаслідок інтриґ і змагань політичних провідників, незадоволених режимом Хана. Амбасадор ЗДА до Сайгону ген. Тейлор і його дорадники вважають, що нова спроба перевороту в Південному В'єтнамі мала б дуже фатальні наслідки для дальшого перебігу воєнних дій у В'єтнамі. Прихильники ген. Хана обвинувачують в намаганнях усунути теперішній режим провідника опозиційної південнов'єтнамської націоналістичної партії Даі Веіт Нгуєна Тона Гоана.

● **„Бельгійське село"**, з його 134 будовами, офіційно відкрили на Світовій Виставці у Ню Йорку, із запізненням на три місяці. Відвідувачі того чудово відтвореного старовинного села чи містечка одноголосно заявляють, що це найкраще, що має виставка.

Сподіваються великої чистки у партійних колах червоного Китаю

Гонг Конг. — У китайській газеті „Жень Жі-бао" з'явилася редакційна стаття, на першій сторінці, під заголовком „Вирощувати і тренувати мільйони послідовників, які будуть продовжувати справу пролетарської революції". Після уважного вивчення тієї передової фахівці - аналісти в Гонг Конгу прийшли до висновку, що в комуністичному Китаї незабаром розпочнеться велика партійна „чистка на верхах". У згаданій редакційній статті йдеться про виховання китайських комсомольців, тобто молодої генерації, що має скоро заступити „стару гвардію". Про необхідність об'єднати навколо себе китайську молодь говорилось і на недавньому конгресі китайських комсомольців, у якому взяв участь 70-річний Мао Тсе-тунг. У статті закликається постійно працювати над молоддю, щоб „справа пролетаріяту" в Китаї діставалась нові й нові сили з нових генерацій, які мають вести „вірну партійну лінію" і „вміти провадити соціялістичне будівництво".

Конґолійські повстанці продовжують наступ: два міста загрожені

Леопольдвіль. — Конґолійські повстанці наблизились на віддаль 30 миль до великого міста Стенлевілю. Повстання у східній частині республіки подалі більше розгорталося. Повстанці заатакували урядові війська на головній дорозі до Стенлевілю, у місті Вені Рукула. Це місто — останній бастіон оборони урядових військ у тому районі і третє за розмірами місто в країні. Повідомляють, що у Маньємі забито ще чотирьох європейців. З неофіційних вісток виходить, що повстанці, захопивши місто Калиму, змасакрували там минулого тижня двох бельгійських інженерів, католицького священика і ще одну людину, прізвище й звання якої не вдалося встановити. Десять днів тому в Кінду повстанці забили бельгійського контрактора, його двох синів і священика. З провінції Ківу повідомляють, що й там уже сподіваються наступу повстанців. Одна з причин цього повстання та, що деякі племена не мають свого представництва в уряді Конґо. В останніх повідомленнях сказано, що бої вже відбуваються на вулицях міста Стенлевілю.

Родезійські сектанти-фанатики вбили понад 150 осіб у місті Лундазі

Лусака, Родезія. — Приналежні до секти „Лумпа" фанатики напали на місто Лундазі в Родезії і вбили там ножами, пострілами з пістолів, навіть луками понад 150 осіб. Прем'єр Родезії, Кеннет Каунда, виступив по радіо і закликав урядове військо, а також і все населення, щоб злівили Алісу Ленчіну — провідника секти, живим чи мертвим. За останній час та секта, що оголосила „святу війну", винищила вже в Родезії понад 270 безневинних жінок, дітей та чоловіків без зброї. Лише за один день урядове військо вистріляло понад 50 членів фанатичної секти, яка в релігійному понятті є дивною мішаниною поганських вірувань з християнськими. Прем'єр Родезії оголосив заборону секти „Лумпа" на 30 років.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

„Какофонічний ґарнір"

„Музика в ресторанах - не дрібниця", - читаємо в „Радянській культурі" з 23 липня. „Комерційні інтереси слід ставити в залежність від смаків клієнта... В репертуарі таких оркестр просочуються низькопробні речі, які псують естетичні смаки нашої молоді". Газета, зокрема, критикує оркестру в новому ресторані „Дніпро" в Києві, за надто гучну гру та нерозумно дібраний репертуар, якому бракує, „незрозумілі вихиляси" ... везли пісні сучасних радянських композиторів, народні російські і українські пісні, арії з опер"... („Радянська Культура" з 26 липня).

Тисовий ліс на Коломийщині

Майже зникло в Карпатах цінне дерево тис, що раніше густо вкривало ті райони України - від його назви пішли Тисів, Тисьменица та ін. Тепер фахівці взялися оберігати решту тисів. „Тисовий ліс на Коломийщині", — за повідомленням „Молоді України" з 25 липня, — оголошено заповідником".

Грідіни за працею

„Радянська Культура" з 26 липня надрукувала редакційний запит до А. Грідіна, начальника поштового управління Міністерства зв'язку УССР: чому він не дбає про вчасне розсилання тієї газети для читачів і передплатників на Україні? З запиту виразно проглядає, що той Грідін навмисне саботує розсилання української советської преси.

Українські артисти в Югославії

До Югославії виїхала концертова група провідних артистів Київського театру опери та балету. Серед них Є. Чавдар, М. Ворвулів, Є. Козак... „Українські артисти по...

М. Бажан і Італія...

„Надуживають закордонною тематикою наші поети... Чи не краще писати про бачене власними очима? Тут знову можуть сказати: але ж і старші нерідко так роблять. Візьміть М. Бажана. Він також про Італію пише краще, ніж про Україну"... Але „Молодь України", з 18 липня, напевно не надрукувала б віршів Миколи Бажана про сучасну Україну, коли б він написав щиро про все, „бачене власними очима"...

„Загинула в період культу особи —Сталіна"

„Радянська Україна" з 31 липня помістила статтю-спогад про Ольгу Пілацьку, за мужем Загорську — комуністку-підпільницю, яка ще до першої світової війни в Ляйпцігу бачилася з В. Леніном влаштовувала партійні зустрічі тощо. У 1930-37 роках вона працювала заступником голови Держплану УССР. О. Пілацька, „дочка російського робітника" — „загинула в період культу особи Сталіна-ставши жертвою необгрунтованих обвинувачень"...

В АМЕРИЦІ

● **Конґрес схвалив** законопроєкт про підвищення платні членам американських збройних сил, воякам й офіцерам. Платні будуть підвищені на від 3.50 долярa (для звичайного вояка) до 49 долярів (для шефів штабу) місячно й охоплюватиме тільки військовиків, що перебувають у постійній військовій службі, значить, виключатимуть рекрутів. Згідно з новими ставками, платня простого вояка буде збільшена з 145 дол. до 148.50 дол., поручника з 265 до 272 дол., першого лейтенанта з 475 до 487 дол., капітана з 565 до 579 дол., полковника з 1 000 до 1 025 дол., генерала з 1 785 до 1 830 дол.

● **Члени болівійської Соціялістичної фалянгістської партії,** опозиційної до уряду правої групи, зробили в місцевості Сан Сімон засідку на поліцію і вбили двох поліцистів і представника американської допомоги, Дж. Джансона з Мамі.

● **Джан Гурлі,** з Рокі Гілл, який був крайовим координатором добровільної допомоги для губернатора, В. Скрентона, з-ке прийняв постійний пост екзекутивного директора республіканської партії у стейті Пенсильвенія.

У СВІТІ

● **Шахова дружина** американських студентів змагалася в Кракові, в Польщі, зі студентською дружиною зі Східної Німеччини і перемогла її у відношенні 4:0. Ці змагання відбувалися в рамках Світового Шахового Студентського Турніру.

● **Принц Абдул Рамен,** прем'єр Малайзії, заявив у ОН, що „Південносхідна Азія є нині найнеспокійнішою частиною світу і що ніхто не знає, що там може статися завтра.

● **Альжирський комуніст** Мохамед Гарбі, особистий дорадник Бена Белли та головний редактор газети „Африканська Революція", подався до димісії, під тиском представників армії. Той 32-річний комуніст марксист особливо прославився своїми пресовими нападами на адресу західних дипломатів і державних діячів.

● **У Москві** провідні советські та американські інтелектуалісти домовились до того, що „культурний обмін" дає користь обом сторонам. Конференція відбувалася в Ленінграді.

● **Передвиборча стратегія** сенатора Беррі Голдвотера, як подав відомий „Ню Йорк Таймс", полягає в тому, щоб створити перемогу комбінацією 15 стейтів Півдня, Раки Мавнтен, Каліфорнії та багатьох стейтів середнього заходу, включно із стейтом Іллиной.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. — Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Москва і Бонн

Про заплянувану і домовлену вже в основному під час відвідин Аджубея зустріч совєтського диктатора Нікіти Хрущова з канцлером Західньої Німеччини Людвігом Ергардом широко розводиться світова преса, коментуючи на всі лади її перспективи і висловлюючи з цього приводу найрізнородніші міркування. Ніже слова про недалеку зустріч Хрущова з Ергардом не подала ще й досі совєтська преса, яка згадала тільки, що Аджубей був прийнятий Ергардом й обговорив з ним „ряд міжнародних питань".

Причиною такої стриманости совєтських пропаґандистів в інформуванні населення СССР про зроблену вже із Західньою Німеччиною домову в справі зустрічі Хрущова з Ергардом, і до того в самім таки Бонні, шукати далеко не треба: вона ясна і зрозуміла. Західня Німеччина і її уряд — донедавна з Аденауером, а тепер з Ергардом на чолі — це, в насвітленні совєтської пропаґанди, найгіршого роду реакція, „мілітаристи і реваншисти", „палії війни", що їх треба за всяку ціну знищити. В усіх повідомленнях, енунціяціях і карикатурах совєтська пропаґанда представляє Ергарда і його міністрів просто як воєнних злочинців, „нових Гітлерів", яких за їх злочини та намагання відродити німецький мілітаризм треба судити або позамикати до домів божевільних. Не можна ж тепер завертати круто на 180 ступенів і подавати людям до відома, що прославлюваний совєтськими лакизами „вождь" — перший секретар ЦК КПСС і прем'єр СССР Нікіта Хрущов — вибирається на „дружню зустріч" з цими божевільними маняками. Для такого крутого звороту Кремль сподівається підготовити поневолені Москвою народи спроквола, з допомогою таких чи інших доконаних факів.

Але, з другого боку, вся совєтська пропаґандивна кампанія проти Бонну, нібито дуже принципова на словах, є на ділі тільки маневрами, димовою заслоною, під покровом якої Москва сподівається осягнути потрібні їй політичні й економічні цілі. Атакуючи безупину Західню Німеччину, як „фортецю відродженого німецького мілітаризму", Совєти рахують на те, що їм вдасться хоч частинно відстрашити і її й інші держави НАТО від безпосередньої участи в заходах, спрямованих на оборону Европи проти комуністичної агресії. Водночас із цим Москва хоче виграти на часі і запевнити собі на німецькому відтинку тривале перемир'я, щоб сконсолідувати й утривалити комуністичний режим у Східній Німеччині з її економічною відсталістю й дедалі глибшим незадоволенням її населення.

Громлячи у пресі і в радіо Західню Німеччину та її керівників, Совєти водночас із цим дуже поступливі й навіть „чемні" у безпосередніх взаєминах з боннськими „паліями війни". Розмови совєтського амбасадора в Західній Німеччині Смірнова з Ергардом та його міністрами відбуваються в „дружній атмосфері"; ще „дружніше" поводяться совєтські представники в різного роду переговорах з німецьким урядом і репрезентантами німецької індустрії та капіталу. Москві, крім згаданих вище політичних цілей, треба теж німецьких машин, товарів, кредитів. І заради цього навіть Хрущов готовий лобизатися з ватажком „німецьких реваншистів" Ергардом, сподіваючись обманути в слушний час і його, і народи СССР.

50 років тому

Світова преса в ці дні присвячує увагу 50-річчю війни, записаної в історії під назвою перша світова війна. Тоді на побойовищах втратило життя 10 мільйонів людей, а 20 мільйонів було поранено й покалічено. Вона розпочалася під претекстом убивства в Сараєві сербським патріотом наслідника престолу Австро - Угорської імперії. Через місяць війська Австро - Угорщини напали на Сербію. Імперіялістична Росія негайно проголосила мобілізацію велетенської армії, щоб скористуватися з ворохобні і здійснити свою заповітну мрію — просунутись на Балканський півострів. Тоді й Німеччина проголосила мобілізацію, а потім і війну Росії. Так держави Антанти — Росія, а за нею Англія і Франція — вступили в боротьбу з об'єднаними силами Німеччини й Австро-Угорщини.

На заході України у формаціях австрійської армії билися проти російського імперіяліста Українські Січові Стрільці, змагаючись за здійснення українського національного ідеалу — відновлення нашої державности. По другій стороні фронту билися маси українців з Наддніпрянщини у складі російської армії. Вони одні з перших почали кидати фронти, бо воювати за „царя и отечество" означало змагатися за власне поневолення. У висліді економічної розрухи й поразок царського війська наростала історична можливість для України, Польщі, балтійських країн, Білоруси та інших народів скинути з шиї ярмо російської імперії. Після того, як російська імперія захиталася внаслідок воєнних невдач, українські революційні діячі та діячі інших не-російських народів, які входили до складу Російської імперії — очолили народні національно-визвольні рухи від Польщі до азійських країн, і український та інш інароди врешті-решт проголосили власні, незалежні, суверенні держави.

Щоб уникнути знищення імперії — російські большевицькі „вожді", на чолі з Леніним, кинули облудні гасла самоозначення націй, рівности, братерства і т. п., а потім силою багнетів зліквідували новопосталі національні держави, в тому числі Українську Народну Республіку — соборну й суверенну державу українського народу. Москва накинула згодом на поневолені народи окупантську ширму під назвою СССР.

Московська „Правда" з 1-го серпня, коментуючи події і вислідн першої світової війни, пише, що Німеччина з Австро - Угорщиною мали на меті „захоплення у Росії Польщі, Литви, Латвії, Естонії, Білоруси і України" . . ., а „країни Антанти вирішили розділити між собою німецькі колонії і турецькі володіння". Загарбницьких цілей першої світової війни, що їх мала одна й друга сторона, не поділяв український народ, як і інші поневолені народи. Наш народ мав у тій війні дуже великі людські та економічні втрати. Особливо потерпів Захід України, де багато разів перекочувалися нищівні фронти. Але як самий хід, так і вислід першої світової війни доказав, що російська імперія, біла вона чи червона, — це ворог з яким можна і треба змагатися. Західні країни, зокрема держави Антанти, не підтримали молодих народних держав на Сході Европи, і їх перемогли комуністичні московські полчища. В цьому аспекті — світ і досі розраховується за висліди першої світової війни, яка фактична ніколи не закінчилась миром.

К. Крупський

СЛУШНА КРИТИКА, АЛЕ НЕРЕАЛЬНІ РЕЦЕПТИ

(І)

Славний американський психолог Ерік Фромм, професор психології при університеті Ню Иорк та Мехіканському Національному Університеті, а також автор багатьох книжок, написав статтю в журналі „Пост", датованому 1-го серпня цього року, п .н. „Спосіб нашого життя робить нас нещасливими". Ця стаття висловлює основні думки його книжки „Здорова спільнота". Проф. Фромм обвинувачує модерне життя в тому, що воно творить з людини „турботливу, холодну тінь". Його думки та критичні завваги про модерне життя дуже влучні та одверті і тому заслуговують на те, щоб український читач запізнався хоч би з його статтею, яку переповідаємо у вільному перекладі.

Більшість американців, — пише проф. Фромм, — вірять у те, що наша спільнота щасливих споживачів, тих, що люблять жарт і подорожують джетами, забезпечує щастя для найбільшого числа людей. На мою думку, справа виглядає зовсім інакше: теперішній спосіб життя веде до збільшення турбот, безпорадности і, можливо, до розпаду нашої культури.

Я відмовляюся утотожнювати жарт з приємністю, хвилювання з радістю, діловитість із щастям чи безличну „людину організації", яка спихає роботу на інших, з незалежним індивідуумом. З цього критичного погляду виходить, що наш найвищий відсоток в алькоголізмі, самогубствах і розводах, як також у злочинності молоді та верховодстві ґенгів є характеристичними симптомами нашої „хворобливої нормальности". Хтось міг би скасказати, що це патологічне явище існує тому, що ми не осягнули повного достатку в нашій спільноті. Це правда, ми ще далекі від того, щоб стати цією спільнотою достатку(в 1962 р. майже третина наших громадян заробляла менше як $4 000), однак матеріяльний поступ кількох останніх десятиліть дозволяє нам сподіватись, що ми таку спільноту створимо.

Але чи тоді ми будемо щасливими? Живий приклад із Швецією, демократичною та найбільш просперуючою країною в Европі, не надто заохочує, бо там рівночасно найвищий відсоток алькоголіків та самогубств, тоді як у багато убогішій Ірляндії найнижчий відсоток злочинців.

Мислителі - гуманісти 18 і 19 ст. вірили в те, що ціллю життя є вповні розвинути потенціял особи. Для них важливою була особа, яка означала багато, а не особа, яка мала багато чи зуживала багато. Для них економічний розвиток був не ціллю, а засобом для розвитку людини. Здається, що нині засоби стали кінцевою ціллю, що в 19 стол. не тільки „Бог помер", як сказав Ніцше, але також померла людина, а в живих лишилися організації, машини, і людина стала їхнім невільником.

Кожна спільнота творить свій тип індивідуальности, виховуючи власною освітньою системою своїх дітей. Кожна спільнота створює тип „соціяльного характеру", потрібний для її функціонування. Вона творить людину, яка хоче робити те, що мусить робити.

Якого типу потребує бюрократичний індустріялізм? Він потребує людей, які легко співпрацюють у великих групах. Людей, які хочуть все більше й більше споживати, людей, смаки яких стандартизовані і податливі на вплив. Він потребує людей, які почувають себе вільними й незалежними, але в той самий час є згідними на те, щоб ними керували, людей, які в усьому достосовуються до соціяльної машини, людей, які можуть бути керованими без насильства і без провідників, готові без цілі, за винятком одної цілі, функціонувати і йти вперед.

Модерній індустріялізації вдалось випродукувати таку людину, яка є наче відчуженою від самої себе, в тому розумінні, що її дії та сила стоять понад нею і проти неї, панують над нею, замість бути опанованими. Її життьові сили перетворилися в речі та інституції, і ці речі та інституції стали для неї обожуваними ідолами.

Відчужена людина схиляється перед роботою своїх власних рук. Вона уважає себе не за активного носія своєї сили та багатств, а лише за уповноважений „предмет", залежний від інших предметів поза нею. Вона є невільником економічних та політичних умовин, які сама ж таки створила. Тому, що наша економіка базується на постійному збільшуванні споживання (для нашої економіки є загрозою, коли люди не купують нових автомобілів, а чекають, аж поки вони зовсім не зуживуться), теперішня людина божеволіє на пункті споживання. Без справжньої приємности вона уживає напої, харчі, папіроси, без правдивої приємности слухає лекції, дивиться на екран телевізора, читає книжки. Світ зробився наче великою груддю матері, а людина вічним немовлям, що все на щось очікує і в усьому розчаровується.

На ділі головним предметом споживання стала сексуальність. Наші кіоски переповнені журналами з сексуальною тематикою. Число дівчат, що входять у сексуальні зносини перед одруженням, і число неодружених матерей дедалі зростає. Все свідчить про еманситацію від вікторіяльної моралі, і є лише загальним доказом незалежности, яку віддзеркалюють Фройдові ствердження про те, що репресія витворює неврозу.

Однак, ані незалежність, ані фройдівські засади не є головною причиною сексуальної свободи. Наша сексуальність є частиною культу споживання, про який так стисло висловився Алдовс Гекслі в „Бравурному новому світі": „Ніколи не відкладайте приємности на завтра, якщо можете мати її сьогодні".

Сама природа обдарувала чоловіка і жінку потугою збудження, але збудження в споживанні сексуальних чи інших продуктів не є природним.

Назагал наша спільнота стає величезним промисловим підприємством, керованим бюрократією, підприємством, у якому людина є лише добре насмарованим маленьким зубцем. Цей зубець смарується щораз вищою платнею, різними додатками, добре вентильованими фабричними приміщеннями, радіовою музикою і експертами від „людських взаємин". Однак, це все не змінює того факту, що людина стала безсилою і що праця нудить її.

На ділі робітник як із синім, так і з білим комірцем зробився лялькою, що танцює під звуки автоматичних машин і накази бюрократичного керівництва. Робітник і теж працедавець постійно стурбовані не тільки тому, що одного дня вони можуть залишитись без праці, а й тому, що в житті не можуть знайти вдоволення. Вони живуть і вмирають, не будучи сконфронтованими емоційно та інтелектуально як автентичні, продуктивні та незалежні людські істоти з основами дійсности людського існування.

Ті, що стоять вище на соціяльній драбині, стурбовані не менше. Їхнє життя таке ж порожнє, як і життя тих, що їм підпорядковані. Через великі конкуренційні змагання вони ще більше непевні майбутнього. Бути підвищеним чи провалитися — це справа не тільки грошей, але також самоповаги. Коли вони стараються дістати працю, їх перевіряють не тільки щодо інтелігентности, але також щодо покірности і незалежности. Від того моменту, як вони дістануть працю, їх досліджують багато разів психологи, а також зверхники, оцінюючи їх поведінку, товариськість, їх здібність співжити і співпрацювати з іншими та ін. І якраз ця потреба доводити, що ти є кращий від товариша-конкурента, творить постійне напруження — найчастіший спричинник психічних недуг.

(Далі буде)

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

Нещодавно ми були свідками такої картини: на Ґрін авеню в Бруклині, на широкому пішоході перед великим будинком спинилося вантажне авто і через півгодини із складаної сцени зазвучали безсмертні репліки Мольєра. Мандрівний „Театр на Вулиці" показував „Лікарю, вилікуйся сам". Понад 500 глядачів, переважно неґрів і порторіканців, стоячи перед бар'єром майже дві години, жваво реагували на комедійні сцени, оплескували акторів.

„Театр на Вулиці" — явище не нове. Наші княжі скоморохи, німецькі середньовічні майстерзінґери, французькі мінестрелі, а потім хоча б наші вертепники — мандрували вулицями міст і сіл, розважаючи народ. Та чи тільки розважаючи? Призначення театру куди ширше й глибше, особливо сучасного театру, що акумулював — у своїх кращих проявах — велетенський досвід світового театру, починаючи від стародавньої Греції.

Уже декілька років у Парижі з успіхом відбуваються вистави „Театру Націй". Московський окупант не дозволяє, на жаль, виступити там Україні. А якщо колись і дозволить, то напевно з якоюсь дешевою партійною пропаґандою, щоб зневажити велике українське театральне мистецтво, поменшити — в очах чужинців — красу і глибочінь української культури.

Завдання „Театру Націй", що виставляє п'єси рідними мовами різних театрів світу, і скромного мандрівного „Театру на Вулиці" — спільне: дати людині змогу пізнати нове, виховувати естетичний смак, дбати про культуру мови, витоншувати, ушляхетнювати людину. А цього ушляхетнювання потребує і вишуканий глядач паризького „Театру Націй", і той хлопчина - порторіканець, який перед виставою Мольєра у Бруклині кричав, що „хоче Бітлів", але потім до кінця вистояв усю виставу й оплескував акторів.

Так само потрібне театральне мистецтво і нам, українцям, особливо ж за океаном — відірваним від масиву рідного народу, першоджерел рідної культури, рідної мови. Велетенську ролю в ставленні національної свідомости і загальному розвитку української людини відіграли наші театри наприкінці минулого і на початку цього століття. Це також були здебільшого „Театри на Вулиці".

Театр „Заграва", Театр Володимира Блавацького, Театральна Студія Иосипа Гірняка та інші по війні, вже за кордоном, були продовжувачами славних традицій нашого національного театру, шукачами нових доріг до серця Мельпомени і серця глядача, школою рідної мови, національної свідомости, естетичного виховання для тисяч української молоді. Цю ролю виконують з більшим чи меншим успіхом українські театри й тепер: постійний „Театр у П'ятницю" у Філядельфії, Український Театр у Торонто, Театр ім. Котляревського в Англії та ін. При деяких із них з юних аматорів поволі виробляються актори, продовжувачі чудової справи, яку всі ми повинні всіляко підтримувати. Треба також звернути увагу на збільшення кількости й поширення репертуару аматорських драматичних гуртів. Рідний театр — дорогий серцю кожної української людини.

Л. П.

ПАМ'ЯТНИК

Звершилося!
Прорвавши перепони,
З любови й віри
зроджена зоря,
Нам сяє над столичним
Вашингтоном
Надхнена, юна постать
Кобзаря.

Ми, нарід Твій,
у цій країні волі
Тебе звеличили,
свого творця,
У бронзу виливши
печаль свою і болі,
І сподіванням сповнені серця.

Твоя міцна, величня
й горда постать
Нас підіймає на рішучий зрив,
Щоб вільні крила так,
як Ти, розпростать,
Щоб, як Тебе,
нас ворог не скорив,

Щоб нарід Твій
на волю вийшов з тюрем,
Як вирваний з кайданів
Прометей,
Щоб піднялась велика,
творча буря,
Що замисли ворожі розмете

І вщент розірве
прапори червоні,
Щоб Заповіту справдився
закон,
Вже є Тарас Шевченко
в Вашингтоні,
І в Києві ще буде
Вашингтон.

ГАННА ЧЕРІНЬ

Де Президент приймає гостей

140-літній будинок родини Блейрів, разом із сусіднім, що прилягає до нього будинком, знаним, як будинок Лі Блейра, офіційно зветься „Будинок для гостей президента". Цей будинок має поважне історичне значення. Від самого початку свого існування він був тісно пов'язаний з державними справами З'єднаних Держав. І античні меблі його являють собою понад сторічну американську історію.

Цей чотириповерховий будинок дістав свою назву від прізвища родини, що володіла ним від 1836 до 1942 року, коли уряд З'єднаних Держав купив його та його прекрасні меблі для того, щоб там приймати важливих гостей із-за кордону. Він щасливо уник атмосфери музею, але натомість має атмосферу гідности, тепла й гостинности.

Збудував його в 1825 році д-р Джозеф Ловел, перший головний хірург американської армії. Первісно це був двоповерховий цегляний будинок. Після смерти Ловела його купив Френсіс Престон Блейр, і саме перед Громадянською війною добудував до нього чотириповерховий будинок для своєї єдиної дочки.

Френсіс Блейр переїхав до Вашингтону на вимогу президента Ендрю Джексона, щоб зорганізувати урядову газету „Глоб", яка давно вже перестала виходити. У цьому домі часто відбувалися наради на різні політичні теми з президентом, а також з іншими поважними політичними лідерами того часу. Від 1845 до 1852 року чотири члени кабінету послідовно орендували цей будинок.

Син Френсіса Блейра, Монтгомері, брав поважну участь у створенні Республіканської партії. Призначений на пост секретаря пошти президентом Лінкольном, М. Блейр часто приймав у своєму домі президента Лінкольна. Лінкольн навіть написав там проєкт Проклямації Еманципації. І протягом Громадянської війни багато важливих рішень зроблено в цім домі.

Поважною історичною подією в цьому домі було інтерв'ю Френсіса Блейра з генералам Робертом Лі в квітні 1861-го року, в справі призначення генерала Лі на головного командувача Юнійної армії. Лі, проте, волів узяти на себе командування армією Конфедерації.

Цей історичний будинок містить у собі дорогоцінну колекцію американської історії: портрети, включаючи портрет Лінкольна з його власноручним автографом, рідкісні друки, старі меблі, завіси та килими різних періодів; античне срібло, порцеляну та скло. Однак, своєю структурою він не належить до певного архітектурного періоду.

Багатий на американську традицію та історію, Блейрів будинок продовжує грати поважну ролю в справах нашої країни. Як будинок, де Президент приймає своїх гостей, його вживають для нав'язування добрих стосунків з іншими країнами. Протягом останніх двох десятиліть там спинялися монархи та голови урядів з усіх частин світу.

Американська Рада

ВАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатш ю українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ

(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(16)

Під впливом Віри я споважнів і перестав робити хлоп'ячі вибрики в своїй протестаційній боротьбі проти зненавидженої казьонщини, але прийшов до остаточної постанови, що підлягати далі цій казьонщині не буду. Отож мушу або покинути пансіон і перейти на приватне мешкання в місті, або попрощатися з глухівською гімназією і перенестися до якоїсь іншої. Але до якої?

У Києві існувала тоді дуже популярна на Україні колеґія імени Павла Галагана. У цій стародавній фундації, що мала лише чотири старші гімназійні кляси, учні жили також в інтернаті, але там зобов'язував уклад життя, подібний до того, який існував у глухівському учительському інституті: учні не носили уніформи, не мали над собою поліційного нагляду „воспітатєлєй", користали з права свобідного виходу до міста. А до того всього наука й проживання в інтернаті були безплатні. Одна лише була перешкода для вступу до колеґії: туди приймали тільки найвизначніших з поведінки й успіхів у науці учнів, чим я виказатися не міг. Треба, отже, було шукати якоїсь іншої гімназії. Мою увагу притягла чомусь до себе новгородсіверська гімназія, в якій учився колись мій дядько Василь. Але перенесення до Новгорода-Сіверського залежало не від мене. Треба було на це ще батьківського рішення.

А батько після смерти мами мав великі клопоти. Старша наша сестра Олимпіяда вчилася вже, правда, в дівочій спархіяльній (з правами середньої) школі в Чернігові і мешкала там у шкільному інтернаті, але були ще дві молодші сестри, які потребували постійної опіки. В характері доглядача за ними батько найняв старшу жінку, яка перебрала також на себе обов'язки господині дому. Це значно розв'язало батькові руки. Він розглянувся навколо, покинув зненавиджену нами всіма Корюківку й перенісся на посаду такого самого "сідєльца" до веселого містечка Нові Млини над рікою Сеймом коло Сосниці. За старогетьманських часів це містечко було осідком команди новомлинської козацької сотні.

Нові Млини були значно ближче до Карильського, і ми тепер почали частіше відвідувати бабцю. Кожного разу, як ми приїздили туди, бабця брала нас із собою і водила на невеличке сільське кладовище коло дідової садиби, де під похилою березою мовчазно стояла могилка над місцем вічного маминого упокоєння. Як би далеко я не був від рідних сторін, перед моїми очима ввесь час стоїть ця похила береза з мовчазною могилкою під нею.

Перебуваючи у тих часах на літніх вакаціях у Карильському, я сам або, частіше, в товаристві завжди замріяного Вані, який закінчив уже гімназію і був студентом київського університету, любив час від часу ходити на прогулянки до Кліщіровщини. Цей ліс, завжди дбало утримуваний і викошений від трави, був свого роду парком, в прохолоді якого було приємно перейтися або мрійливо посидіти під навісом 300-літніх дубів.

Одного разу якось, гарячого соняшного дня, я і Ваня вибралися до Кліщірівщини. Перейшли її здовж аж до краю, що виходив у багна, постояли на сонці й повернули назад. На голубому чистому небі самотньо висіла над нами відірваним чорним острівцем невелика, але густа громова хмара. Ми підходили вже до дубів, коли раптом почали падати з хмари на нас великі краплі рясного дощу.

— О, маєш! Сховаймося! — скрикнув Ваня.

Ми підбігли до найгрубшого дуба й притулились до його стовбура.

— Курячий дощ! — сказав я, поглядаючи на сонце, що просвічувало крізь віти дуба.

Проте, хоч дощ був і „курячим" (так називалися в народі дощі, що падали, коли світило сонце), вода гадючками стікала по корі дерева й обмочувала нам одяг.

— Тікаймо додому! — ґукнув я і кинувся бігти в напрямі дому.

Ваня, чув я, біг слідом за мною.

Під густим дощем перебігли ми ліс, греблю на ставу, ввесь сад і, добре змокнувши, вскочили на ґанок дому, коли раптом нас щось осліпило і слідом за цим страшний рев, немов би щось обвалилось за нами, оглушив наші вуха.

Дощ перестав раптом падати й хмара, відсовуючись набік, поплила кудись далі.

— І варто було втікати? — запитав Ваня, скидаючи з себе промоклу сорочку.

Лише за півгодини після цього бабця принесла нам із кухні новину, яка безмежно здивувала нас: грім ударив у Кліщіровщині в найгрубший дуб і зробив у ньому зверху донизу жолоб, вирвавши з нього довгу смугу нутра й кори.

Я і Ваня миттю кинулися до лісу. Справді, в дубі, під яким ми так недавно стояли, був глибокий рівчак, а на траві коло нього лежало вирване з середини дуба довге пасмо деревини.

— Ну, й що б з нами було, Ваню, якщо б ми не втекли? — запитав я.

Ваня мовчав, із страхом розглядаючи те місце, де на нас півгодини тому чекала певна смерть.

Коли ми розповіли про цей випадок бабці, вона сплеснула долонями й широко перехрестилася.

— Спасла вас, хлопці, від неминучої біди єдино рука Бога! — сказала вона. — Будете в неділю в церкві, подякуйте Богові за чудо.

Але частіше я з Ванею (брат Віктор усе якось тримався в стороні від нас) виходили на край величезної дідової левади, сідали там на плоті, що обгороджував з усіх сторін леваду, під тихими зеленими вербами й задумливо дивилися на дорогу, що серед зеленого моря жит бігла до далекої білої церкви. Була то церква в селі Рожественнім.

Вправо від тої рожественської дороги, на краю села Карильського, стояли в житах десятки вітряків, серед них і вітряк діда Прокопенка, з широко розпростертими в повітрі крилами. А вбік від далекої рожественської білої дзвіниці, в неясній лілієвій далечині, де сходилося небо з землею, лежала широкою смугою загадкова безвість. Цілими годинами, бувало, простоював я там і вдивлявся в цю безвість, що завжди нестримно вабила мене до себе й викликала в моїй душі почуття глибокої туги за чимось далеким, гарним, але невловимо недосяжним.

Іноді вдень, стоячи там, я чув із Ванею гупання далеких гармат. То, як пояснював нам дід, стріляли в Батурині московські солдати, відбуваючи щорічні воєнні маневри.

А вечорами, коли сонце схилялося до обрію і коли люди покидали роботу в полі, багато разів я простоював під тихими вербами і вслухувався, як сільські дівчата, повертаючись групами до села, співали чудові, незрівнянні своєю настроєвістю степові пісні. Тужливі здебільша своїм характером, бо майже завжди говорили про заведену любов, строфи цих пісень закінчувалися довгими гармонійними октавами.

Іван Кедрин

ПАМ'ЯТІ АНДРІЯ М. ЛІВИЦЬКОГО

(Спогад, виголошений на Вечорі Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка у Ню Йорку 13 червня 1964 року, присвяченому 10-им роковинам смерти Андрія М. Лівицького)

(I)

З Андрієм Миколаєвичем Лівицьким я вперше познайомився у 1921 році у Відні. Коротке пояснення, як я туди попав і які були тодішні українські відносини.

Після того, як у травні 1920 року кіннота Будьонного, перепливши Дніпро нижче Києва, за старим татарським звичаєм, тримаючись кінських хвостів, перервала польсько-український фронт на Правобережжі і грозила перерізати головний шлях між Києвом та Коростенем-Шепетівкою на Захід, евакуйовано Київ, де тоді востаннє за визвольної війни перебувала українська законна влада. У вагоні в одному з евакуаційних поїздів познайомився я з Христофором Антоновичем Барановським, останнім міністром фінансів уряду УНР. Він їхав до Польщі і Німеччини з пляном заснувати Українбанк у Варшаві і його філію у Данцігу та здобути дозволи від урядів в Німеччині і Будапешті на зворот сум, депонованих там фінансовим агентом Сапруном. Однак Христофор Антонович не знав ні слова польськи ні німецьки, а я володів плавко обома тими мовами. Отож, він заанґажував мене на свого приватного секретаря. Їхали ми тоді з Києва до Проскурова довкола через Шепетівку 10 днів, бо шлях на Фастів-Вінатра був відрізаний, а на Коростені велися бої між большевиками і Шостою дивізією СС. Зупинившись 24 години у Львові, де я пристойно одягнувся з своєї давньої гардероби, яку берегла моя мати від 1915 року, коли-то я пішов до австрійського війська, поїхали ми до Варшави, до Данцігу, до Берліну і відтіль до Відня. Місія Христофора Антоновича була на цілій лінії невдачна. Вона причинилась хіба до з'ясування жалюгідної так званої афери Сапруна, акти якої я мав у своїх руках, але які, з уваги на скандальний характер справи, не були оприлюднені. У Відні познайомили мене з д-ром Віктором Піснячевським, колишнім доцентом бактеріології в Новоросійському університеті в Одесі, який видавав тижневий журнал „Воля", маючи за редакцію — одну льожу в каварні Централь на Герренгассе. Це була золота доба в історії української еміґрації у Відні. Там був тоді державний центр так званої Диктатури д-ра Євгена Петрушевича, який з своєї централі на Маріягільфештрассе вів міжнародний процес за Східню Галичину, з покликанням на 93 статтю Сан Жерменського договору, яка залишала під суверенною юрисдикцією Верховної Ради всі ті території колишньої Австро-Угорщини, доля яких виразно вирішена у Версайському, Сан Жерменському чи Тріяновському договорах, які закінчували першу світову війну. У Відні були амбасади УНР і ЗУНР, визнавані австрійським урядом. Тут виходила маса українсько-еміґрантських газет: „Український Прапор" Диктатури Петрушевича, „Нова Доба" Винниченка, „Вперед" Семена Вітика, тут створено видавництво „Боріteся Поборете" Михайла Грушевського, що був лідером гурту еміґрантів Ес-ерів. Кожний цей табір мав іншу каварню за свою головну кватиру, де той гурт втримував, говорячи актуальним американським терміном „паблик рілейшенс". Т-во студентів „Сдч" у Відні нараховувало тут 350 членів і всі вони перейшли були українську війну й революцію. Я був тоді початковим журналістом, а все ж мав уже за собою деяку практику — як коректор у київських щоденниках, нічний дижурний, врешті редакційний співробітник у великому військовому щоденнику „Ставка", де ми у Вінниці видумували вісті з України і всього світу, з яким не мали ніякого контакту. До того ж, я приніс д-рові Піснячевському відразу опис евакуації Києва після катастрофи походу з 1920 року, статтю про смерть лідера української кооперації Колюха і ще якісь дрібниці. Все воно Піснячевському сподобалось і він переконав мене, що це безвиглядна справа триматися далі Христофора Антоновича Барановського, а краще розпрощатися з ним, залишитись у Відні, тут негайно вписатися в університет, щоб кінчати студії, та поступити до нього, до „Волі", на працю. Так я і зробив. І ось тоді, коли я познайомився з Андрієм Миколаєвичем, той уже знав, що я один із так мовити „знаддніпрянщених галичан", з короткою, позбавленою будь-яких геройських подвигів службою в Армії УНР за собою, та що належу до того гурту галичан на віденському ґрунті, які є рішучими противниками так званої полеміки, а насправді демагогічної лайки, що нею обмінювались на сторінках своїх органів центр Петрушевича у Відні і центр УНР у Тарнові. Той гурт „знаддніпрянщених галичан", до якого належали д-р Дмитро Левицький, Євген Коновалець, Андрій Мельник, Іван Чмола, та до якого пристали д-р Павло Лисяк, Мілена Рудницька й інші, ставився критично і песимістично до процесу на терені Найвищої Ради за Східню Галичину, бо ми відчували, що східньо-галицька проблема є тільки частиною української проблеми і у відірванні від української проблеми не може позитивно зацікавити держав антанти. Ми виступали теж рішуче проти демагогії, що нею користувалися обидві сторони: деякі наддніпрянці прозивали гуртом всіх галичан зрадниками за Зятьківську умову Галицької армії з Денікіним, а галичани тим самим епітетом віддячувались гуртом всім наддніпрянцям за Варшавський договір з квітня 1920 року.

Всі члени заснованого тоді отим гуртком галичан-соборників „Молодої Галичини" проводили ту саму лінію і після свого повороту до Галичини, кожний на свому пості, і я - у редакції „Діла". Тому, коли я був весною 1925 року висланий до Варшави, як кореспондент „Діла", ставши водочас кореспондентом „Ост-Европеїше Рундшав", то я мав уже відкриті двері до української наддніпрянської громади у Варшаві. Мене обдаровували довір'ям всі члени державного центру УНР, почавши від Андрія Миколаєвича. З деякими членами тієї громади я близько заприязнився, ось із домом д-ра Євмена Лукасевича, колишнього видавця „Української Трибуни", генералом Марком Безручком, генералом Всеволодом Змієнком, Миколою Ковалевським. До 1928 року, коли вперше українські національні партії з Галичини взяли участь у соймових виборах, я був зв'язковим між УНДО і Державним Центром УНР у Варшаві, та й після того, коли д-рові Дмитрові Левицькому треба було швидко сконтактуватися з Андрієм Миколаєвичем, а не довіряв він телефонові, він висилав на Жолібожа мене, що став був пресовим референтом Української Парляментарної - Репрезентації.

До мого приїзду до Варшави єдиним українським журналістом, який обертався в польських журналістичних колах, сам, як журналіст, був Микола Ковалевський. Але про нього знали, як про колишнього українського міністра і члена Державного Центру УНР, ото ж сяк-так пов'язаного також з польськими офіційними чинниками, тому польські журналісти з неурядового табору трималися здалеку. А я був в повноті того слова незалежним журналістом, першим українцем в Клюбі Справоздавців Парляментарних, членом Синдикату Денникарів Варшавських. Очевидно, що спершу ставились до мене у Клюбі Справоздавців Парляментарних з недовір'ям, насторожено, бокуючи. Але побачивши, що я дуже швидко позбуваюсь львокальної львівської польської говірки, що викликувала завжди серед варшавяків веселість, та ствердивши, що я знаю польську літературу й історію та непогано орієнтуюсь в джунґлі польських партій, клік і котерій, польські журналісти назагал ставились до мене дуже пристойно. З деякими з них я заприятелював, ми разом бували на пресових конференціях в міністерстві закордонних справ, раз-ураз стрічались в різних варшавських каварнях і ресторанах.

(Далі буде)

Посвячення пам'ятника на могилі св. п. єпископа Йосипа Жука в Картереті

Минуло вже тридцять років від невіджалуваної смерти св. п. Єпископа Йосипа Жука, доктора філософії й св. Богословія, який в 1931-1932 рр. був настоятелем Української Православної Церкви св. Вмч. Димитрія в Картереті й після хиротонії в єпископи жив у її резиденції майже до смерти. В грудні 1933 р. Владика захворів тяжкою недугою, виїхав на відпочинок і лікування до Ст. Пітерсбурґ, Флорида, та там же й помер 23-го лютого 1934 року. Похорон відбувся при великому здвизі духовенства й вірних в церкві св. Вмч. Димитрія, а тлінні останки його були поховані на українській секції модерного „Кловер Ліф Меморіял Парк" цвинтаря у Вудбридж, Н. Дж.

ВПреосв. Іоан Теодорович, Митрополит УПЦ у ЗДА

Може, як це часто буває, в багатьох затерлась пам'ять про Покійного Владику, якого ім'я й діяння були в свій час добре відомі українській збірноті в Америці й Канаді. Одначе ж, у картеретській громаді спомини про нього

Єпископ Йосип А. Жук (1872-1934)

залишаються й досі — свіжі, теплі... Згадують його справжню смиренність, лагідну, приязну вдачу й те, що загально називають джентелменством.

Продовж довгих років настоятель о. І. Гундяк разом з парафією св. Вмс. Димитрія старались, щоб на гробі Покійного Владики був здвигнений відповідний пам'ятник. Нарешті, ці заходи увінчалися успіхом... Пам'ятник споруджено майстрами в Пістросанта в Італії з білого мармуру, що зветься Біянка Чіяро Каррара. Плян пам'ятника був виготовлений фірмою Джіюзеппе Томмасі в Ню Йорку. Висота п'єдесталу й пам'ятника 6 стіп. На п'єдесталі, прикрашеному мозаїкою, трираменний хрест. На гробі поставлено теж бронзову таблицю з іменем Покійного Владики та датами його народження й смерти.

Врочисте благословення пам'ятника й таблиці відбулося в неділю, 12-го липня ц. р.,

Пам'ятник на могилі св. п. Єпископа Йосипа А. Жука

і довершив його Впреосв. Митрополит Іоан Теодорович. Первоієрарх Української Православної Церкви в ЗДА. Йому сослужили о. прот. д-р Володимир Клодницький, о. прот. Симеон Гаюк і місцеві священики — о. прот. Іван Гундяк, настоятель, та о. Петро Мелех, вікарний священик. Під час відправи прекрасно співав хор церкви Всіх Святих з Ню Йорку під керівництвом п. Олексія Дідуха. Народу на цвинтарі зібралось біля 500 осіб, і то не тільки з Картерету й околиці, але й з інших місцевостей.

Перед благословенням, Дж. А. Роґґі, віце - президент „Кловерм Ліф Меморіял Парк" цвинтаря привітав Владику Митрополита, священиків і вірних. Після Чину Освячення пам'ятника, Владика Митрополит у сослуженні духовенства відправив заупокійну Літію, а відтак сказав у двох мовах глибоку змістом та зворушливу проповідь. В ній тепло згадав самовіддану діяльність добре відомого йому Покійного Владики. При гробі бл. п. Йосипа — казав Владика Митрополит — маємо обов'язок усвідомити собі нашу велику відповідальність, як дітей Українського Народу і Його Церкви, закріплювати нашу єдність під церковним і національним прапорами і на прикладах самовідданої служби Церкві й Нації базувати нашу працю". На закінчення урочистостей промовляв довголітній і заслужений настоятель парафії о. прот. І. Гундяк добірною англійською мовою, висловлюючи вдячність Владиці Митрополитові, священикам, вірним і управі цвинтаря, яка завжди зі зрозумінням ставилась і ставиться до вимог та потреб його парафії.

З цвинтаря учасники цих урочистостей приїхали автами й автобусами до Українського Святодмитрівського Громадського Осередку в Картереті на поминальне прийняття, яке приготовило працьовите жіноцтво парафії. Владику Митрополита й гостей привітав п. Іван Леськів, предсідник парафіяльної ради.

Крім привітання предсідника були теж промови о. д-ра В. Клодницького, о. С. Гаюка, о. І. Гундяка, п. І. Макарика, предсідника парафії Всіх Святих в Ню Йорку, нижче підписаного та інших. При кінці знову з чуттям промовив Владика Митрополит Іоан у двох мовах, а його дзвінкий, молодечий голос наче заперечував вже немолодий вік Владики. Так і відчувалось, що це духовний батько промовляє до своїх дітей; що це Провідник, який при всій ніжності, непохитно стоїть на довіреному йому великому й відповідальному становищі. Своїм батьківським відношенням і палким словом Первоієрарх Української Православної Церкви в ЗДА заполонив серця всіх учасників, що прибули вшанувати пам'ять бл. п. Єпископа Йосипа Жука. Вся урочистість була пов'язана невидимими нитками пошани й відданости до минулого й сучасного Провідників Української Церкви й Українського Народу.

Свящ. Петро Мелех

Молода Просвіта у Філядельфії в поклоні Тарасові Шевченкові

Користаючи з того, що Шевченківський Комітет у Філядельфії рішив влаштувати головне святкування 150-ліття Шевченкових уродин в пізнішому часі, Молода Просвіта приготовила на суботу, 4-го квітня 1964 р. окрему імпрезу, яку влаштувала в залі Української Громади при 23-ій вулиці під назвою „В поклоні Шевченкові".

Імпрезу розпочав дитячий хор парохіяльної школи св. Миколая і під проводом своєї учительки п. Л. Бульби виконав „Заповіт", муз. Стеценка, „Берестечко", муз. Носівця та „Гимн в честь Т. Шевченка", муз. Вахнянина.

Промову про ролю Шевченка в нашому житті виголосила Христя Забродська, учениця середньої школи.

Монтаж про життя та заслуги Шевченка, зложений з уривків творів Шевченка та інших поетів під назвою „На свято Шевченка", заінсценізувала більша група дітей у віці 5-12 літ. Опісля виставлено інсценізацію Шевченкового твору „Причинна" зі співами козака, дівчат-женкинь та балету дітей („Нехрещені діти") у виконанні учениць та одного учня середніх шкіл та групки малих дівчат. Фортепіяновий супровід Марії Гайдучок. Обі інсценізації оформила та приготовила п. О. Селезінка.

Після збірної деклямації хлопців твору Гординського „Шевченко", що її підготовила п. С. Курчаба, мгр. Р. Кинш, одинока доросла особа в імпрезі, ухарактеризований за козака-бандуриста, відспівав серед групи малих дітей пісню „Ой чого я так дуже"... при супроводі п. Л. Бульби. Імпрезу закінчено відспіванням національного гимну.

Треба зазначити, що імпрези, які організує Молода Просвіта (В поклоні героям Листопада, Ялинка та подібні) є досконалим засобом національного виховання нашої молоді, бо вона не тільки вивчує відповідні тексти, але заразнайомлюється з нашою минувшиною та переживає багато таких моментів, які в інший спосіб не могли б увійти до свідомости цієї молоді.

Треба ще додати, що два тижні скоріше Молода Просвіта влаштувала була виставку Шевченкової книжки, де виставлено 150 книжок Шевченкових творів різних видань та книжок про Шевченка різних авторів, своїх та чужих. Виставку відкрив п. Володимир Мацьків, голова Молодої Просвіти, а реферат про перші переклади Шевченкових творів на чужі мови виголосив професор Пенсилвенійського університету д-р Гр. Лужницький.

Патронат над виставкою обняло Наукове Товариство ім. Шевченка.

А. Б.

Українська хроніка

• „Серпень" — дев'ята книга поезій Євгена Маланюка вийшла в кінці липня у Ню Йорку. Збірка має 72 стор. великого формату, обкладинка Петра Холодного молодшого. У „Серпні" поміщені здебільшого найновіші поезії Євгена Маланюка, також переклади з Бодлера, Махара, Міцкевича. Завершує збірку „Серпень" „Ярослав Осьмомисл" — уривок до оперового лібретта. Книгу видали молоді поети в Ню Йорку. Замовляти, в ціні 2 дол. за примірник, на адресу: The New York Group, 2329 Hudson Terrace E 11, Fort Lee, N.J., U.S.A.

• Драматичну поему Олександра Олеся „Ніч на полонині" видано українською мовою Словацьким педагогічним видавництвом у Пряшеві. Рукопис підготованої до друку поеми знайшов Павло Мурашко, збираючи недавно у Празі матеріяли про життя й творчість О. Олеся.

„Знахідки юних істориків"

У Заліщиках, Тернопільської області, при середній школі є історичний гурток. „Юні історики розшукують цікаві матеріяли про історію рідного краю". Далі з „Радянської України" з 24 липня довідуємося, що ж саме вони знайшли: „Вони довідалися, що їх земляк поет Ян Каспрович, був особисто знайомий з В. Леніним"... Від дружини Каспровича з Польщі українські школярі одержали листа, в якому вона розповідає докладно про те, як „вони з чоловіком познайомилися з В. Леніном"... Дійсно — історія рідного краю!..

Ділимося сумною вісткою, що НАША ДРУЖИНА і МАМА незабутньої пам'яті

ВАРВАРА ФУРЧАК народжена КРІЛЬ

упокоїлася в Бозі по довгій і тяжкій недузі в Чікаґо дня 3-го серпня 1964 р. в 8-ій год. вечора на 63-му році життя.

Покійна народжена в селі Іскань, повіт Перемишль, на Україні, 1901 року.

ПАНАХИДА за спокій душі буде відправлена в П'ЯТНИЦЮ, 7-го серпня, о 7-ій год. вечора.

ПОХОРОН відбудеться в СУБОТУ, 8-го серпня 1964 р. з каплиці похоронного заведення Музика і Син, а опісля на цвинтар Катедри св. о. Миколая.

Горем прибиті:
АНТІН — муж,
ПЕТРО — син.

Курси Українознавства ім. Івана Франка в Едмонтоні

14 червня відбулось у залі УНО закінчення виховної праці Курсів Українознавства ім. Івана Франка в Едмонтоні, що почали свою діяльність в шкільному році 1956-57 і діють безперервно аж дотепер уже повних 8 років. Їх створило саме життя - необхідність допогти молоді в Пласті придбати знання з українознавства, себто навчитись української мови, щоб пізнати духову культуру України, її мистецтво — ну й очевидно історію та географію України. В основному духовий світогляд української молоді взагалі, й у Пласті зокрема, оформлювали українські педагоги в Україні, а передусім на її південно - західніх землях з оо. катехитами включно. Тому Курси Українознавства виринули на північно-американському терені всюди там, де зорганізовано Пласт, щоб доогти оформити світогляд тій українській молоді, яка побачила світ у роках скитальщини і тут уже в нових країнах нашого поселення й допомогти віднайти себе україн. молоді, батьки якої вже роджені тут у Канаді чи ЗДА. Склалось так щасливо, що з хвилею третьої еміграції з'явилось теж чимало українських педагогів, середніх шкіл, головно Рідної Школи, які негайно включились до праці на Курсах Українознавства. Так щасливо склалось і в Едмонтоні, де негайно по своюму приїзді проф. Роман Березовський почав правильні виклади для пластунів (ок) в зимі 1950-51 р. Коли ж у вересні 1956 р. основано Курси Українознавства заходом тодішнього голови управи Пласт-Прияту, при активній співпраці управи філії УНО, що відступила в перших місяцях приміщення для курсантів та дало своїх викладачів, і першого управителя, то проф. Р. Березовський негайно стануть до праці ввесь час очолює Курси Українознавства вже повних 7 років. Вихованню української молоді, в основному з Пласту і СУМ-у на Курсах Українознавства ім. Івана Франка, віддає цей ідейний педагог усі свої сили, присвячує весь свій вільний час і все своє знання, згуртувавши між викладачами чи то колишніх викладачів середніх шкіл чи в Україні, чи то тих батьків з високою освітою, що її покінчили в Європі, чи тут уже на північно-американському терені, яких діти належать до Пласту або які, не маючи своїх дітей, працюють для української молоді з ідейних мотивів. Тим більше їм дяка від усіх у першу чергу від батьків і курсантів.

У шкільному році 1963/64 вписалось на Курси 56, вибуло в ході навчання 2, кляєифіковано 54, з відмінним успіхом закінчило 11 курсантів (ок). — подав у своєму звідомленні проф. Р. Березовський, управитель Курсів Українознавства. Завдяки Владиці Кир Нілеві і заходам управи Батьківського Комітету, що його очолював ще з початком шкільного року голова В. Лудців впродовж двох каденцій, Курси дістали дарове приміщення в сепаратній школі св. Василія Великого, за що і вислови управитель Курсів Владиці прилюдну подяку. Навчання почалось у суботу 7 вересня і в першому місяці тривало тільки по 3 години, пізніше — завдяки заходам голови відділу д-ра М. Снігуровича, по 4 години. В основному головними предметами навчання були: українська мова з граматикою, українська література, історія та географія України, що їх викладали в 4-ох курсах 7-ох викладачів: Іван Бумбак, Стефан Грох, Любомир Дитиняк, Олександер Роїк, Ярослав Росляк, Петро Саварин і М. Хом'як. З виховною метою відзначено окремими доповідями з деклямаціями курсантів: роковини державности, роковини Шевченка тощо. Учні Курсів Українознавства взяли участь у збірному молодечому хорі в концерті в 150-ті роковини смерти Т. Шевченка, що відбувся в „Ювілейній Авдиторії" під проводом диригента і викладача Ст. Гроха. Крім цього влаштовано конкурс на найкращі деклямації з творів Т. Шевченка, за які першу нагороду здобув Павлусь Муринка з II. курсу, другу нагороду Оксана Єндик з III. курсу і третю нагороду Дмитро Киселиця з I-го курсу; всі три нагороди вручено під час свята. Сердечно дякуючи для кращої співпраці з управою та викладачами зорганізовано самоуправу з курсантів, що її очолювали Оксана Єндик як голова і Галя Горбай, як її заступниця, Ірина Кунда як писарка. Слід окремо згадати, що Курси Українознавства (і Пласт) відвідав під час побуту в Едмонтоні проф. д-р Олександер Кульчицький і вигопосив коротку доповідь, заохочуючи дітей до праці над собою та вдержувати взаємини з українськими дітьми з інших країн у вільному світі. Із дрібних оплат (2 дол. місячно за дитину, за дві 3 долярів) управа Батьківського Комітету вже другий рік платила скромну нагороду викладачам та управителеві (перших 6 років викладачі й управитель працювали даром). А що з оплат батьків годі було платити навіть скромну винагороду, то новообрана управа Батьківського Комітету (Блавацький Венедикт — голова, інж. Гуглевич Ярослав — заступник, п-ні Вацке Лариса — секретарка і д-р М. Суховерський, скарбник) поробила заходи, щоб придбати необхідні фонди. На її листи з проханнями допомогти Курсам відгукнулись і надіслали грошові допомоги: відділ КУК — 75 дол., філія УНО — 100 дол., Пласт Прият ЛВУ, і п. Методій по 25 дол. та власник фотоательє Григорій Барабаш — 20 дол. Тому управа вийшла оборонною рукою, без недобору. Головною перешкодою у розгортанні праці Курсів Українознавства, крім відсутности власного приміщення, недостатнє знання української мови. Одначе при тіснім співпраці батьків і наполегливости учнів, можна усунути недомагання та підховати дітей до дальшої праці над собою в середніх школах і в університеті з усіх предметів українознавства. Вкінці слід згадати, що бібліотека Курсів Українознавства начислює 82 томи, в основному підручників і посібників, що з них користають і викладачі і частинно курсанти. На дальшу програму склались виступи курсантів: Віри Гуглевич (фортепіян) і Люби Бойко (скрипка), Лариси Блавацької та Ірини Кунди (фортепіян), крім уже згаданих деклямацій. Програмою проводив голова управи Венедикт Блавацький. Її започаткувала і закінчив молитвою о. Євген Дмитрук, батько однієї з курсантів. Крім свідоцтв курсантам — відмінникам роздали опікуни кляс книжки як нагороди за успішність, а чотирьом абсольвентам з IV. курсу вручив опікун ще й окремі книжкові пам'ятки в 150-ті роковини Т. Шевченка. На закінчення абсольвентка IV-го курсу і відмінниця (впродовж усіх чотирьох років навчання) Валя Горбай вручила управителеві Курсів Українознавства проф. Р. Березовському живі цвіти під голосні оплески приявних, які не щадили їх теж виконавцям і паням за підготову перекуски для батьків, гостей, курсантів і викладачів.

М. Х.

„Гуцулія" в шикагівському Українському Національному Музеї

Цей чарівний край - ряснобарвна „Гуцулія" представлена і в далекому від Карпат Укр. Нац. Музею в Шикаго збіркою експонатів, які своєю „екзотичністю" яскраво репрезентують кольоритність цього верховинського краю. Знаходяться вони у відділі народнього мистецтва, що його відкрито в 1963 р. за почином і працею керівника відділу пані Іванни Ліщинська при співробітництві: п-ні Ст. Стефуракова та Ів. Горчинська.

Входите в той відділ і в очі кидається оригінальний розкішний вовняний гуцульський ліжник, розвішений на стіні — дар Дарії Ніжанковської. А на його фоні під стіною стоять чотири манекени - родина гуцулів з „Космача" в пишнобарвних своїх народних одягах в повному комплекті: чоловік, жінка, дівчинка і хлопчик. Це дари п-ства д-р В. і Ст. Стефураків, Ф. Бражника та п-і Л. Поготовко-Гіні.

Тут же стоїть, знаменито виконані у найдрібніших деталях великі моделі гуцульської церкви і гуцульської хати. Виконав їх мистець П. Гасюк із Ворохти, а фундаторами тієї праці були п-ства А. і Ів. Ковальчуки та Ст. і Ів. Романюки.

На другій, прикрашеній чудовим килимом, стіні прикріплено правдиву трембіту з берестового дерева, обвиту березовою корою. Виконав її Вас. Єлюк з с. Жаб'я, а фундував Яр. Войнаровський. Поруч трембіти висять правдиві цимбали з усіма приладдями для наладовання струн і гри на них. Зробив ті цимбали П. Ф. Шкріблак, а фундував їх для музею гурт співробітників: О. Городиський, М. Драганчук, М. Качмарик, М. Менцінський і Б. Скорий. Три сопілки доповнюють ту гуцульську „оркестру", що своєю екзотикою приковує увагу зокрема знавців музики, які з задивованням питають, чи хіба можна вигравати різні „нути" з такої довгої й рівної „труби"?

В сусідній габльотці, серед різноманітних інкрустованих речей, лежить і знаменита „дримба", найпопулярніший музичний інструмент навіть у дівчат гуцулок, що служить їм розвагою, коли вони йдуть на полонину з бербеницями по молоко.

Коли ми вже коло такої „оркестри", то цікаво розділитись і гарні образки, що їх розвішано коло тих інструментів. На двох з них зображено в кольорах гуцула й гуцулку у вихрі захоплення танцями: на одному вони витанцьовують „гуцулку", а на другому - „коломийку". Третій образок представляє ту ж пару в стилевих строях.

Переходимо в другу залу. На стіні великий образ оригінал мистця В. Петрука — „Гуцульське весілля" з усіма тонкостями обрядових звичаїв, що їх увіковічнив пензель.

В скляних габльотках придивляємось і захоплюємось красотою декоративного рушника з вишиваним взором з гуцульських „капчурів", сердеткою з Ворохти, звичайними гуцульськими рушниками, налавником з вовняної тканини, гуцульською крайкою і невідлучною у кожного гуцула розкішно уцяцькованою „дзьобиньою" (торбинкою). Тут же красуються дармовиси до годинників, зроблені з насилених „пацьорок" (кораликів).

В іншій габльотці — гуцульська різьба з інкрустаціями: касетка, ножі, тарелі, альбом, рамці, годинник, тризуб і малесенька чудова касеточка виконана Вас. Якібюка з Криворівні на Косівщині, власника хати, де вліті відпочивав і творив Іван Франко. Подарував її музеєві письменник Роман Завадович, що у тій хаті часто проживав також в тій хаті.

Третя габльотка повна серіями писанок з різних місцевостей. На них дивишся і очі розбігаються.

Дуже цінна своєю рідкістю серія гуцульських металевих виробів з Косівщини: бранзолетки, стилевий хрест, ніж, перстень, лускогоріх, хрест з ланцюжком - все те з вирізьбленими рисунками а то й з інкрустацією.

У тій же габльотці є цікавий комплект зразків гуцульського хатнього господарства речей зроблених в мініятюрних розмірах. З надписів, що їх гарно уміщено під склом, читаємо, що це фундація учнів Школи Українознавства при Учительській Громаді під проводом учительок, які так в практиці навчають любити й шанувати рідну культуру: Ів. Городиської, Ір. Дурбак, П. Павлюк а також учениці 7ої кл. Марти Гарасовської.

Тут же є „бербениця" - дар п-ства Ю. і Р. Назаревичів та масничка-дар п-і А. Ганкевичевої. Ці всі речі поступили завдяки наполегливим стараннням керівника відділу придбання експонатів пані Юл. Назаревич й у співробітництві згаданих учительок Школи Українознавства та їхніх учнів, прізвища яких також записано на окремих карточках у тій габльотці. На цім місці треба зазначити, що велику заслугу в придбанні експонатів для музею мають також п. О. Ганкевич та п-і Ір. Дурбак, що є співробітниками п-і Юл. Назаревич.

В окремій, невеликій габльотці стоять ще два експонати, що репрезентують надзвичайно тонку мистецьку роботу гуцульської різьби з інкрустацією, від яких не можна відірвати очей. Це інкрустована гуцульська чаша, присвячена пам'яті покійного о. Івана Михайлова, пароха Велдіжа, пов. Долина, а потім пароха ДП табору Баєрн в Німеччині. Її подарували М. і Л. Ганкевичі, Н. і Н. Кузичі та А. і О. Ганкевичі. Другий експонат - це майстерно зроблена касета, присвячена пам'яті восьми покійних співробітників музею, імена яких подано на окремій карточці. Її дарували в імені відділу придбання експонатів п-ні Ю. Назаревич і п-ні Ір. Дурбак. Так в музеї цими дорогоцінними предметами нашого мистецтва увіковічнено пам'ять патріотів, що служили Богові й українській справі далеко від батьківщини.

Щоб доповнити враження від „Гуцулії" в музеї, розглядаємо ще серію фотографій, дбайливо уміщених в рямцях на стіні. Це побут і типи гуцулів з сел Жабє, Космач та Ясенів.

Нарешті, з замилуванням і, зворушенням не втримуємось, щоб не погладити рукою фігуру - манекен в однострою старшини Карпатської Січі. Це він тут, наче охороняє пам'ятки рідної Гуцульщини. У нас же викликає чарівні спогади про легендарно-героїчні події 1939 року.

Закінчивши оглядини, виходимо з виставкових заль і тут ще раз застановляємось коло трембіти, щоб прочитати фольклорний твір — сучасну гуцульську пісню, що її поміщено на карточці під трембітою:

„Я в трембітоньку заграю,
заграю - загуду,
З своїм милим рідним красм
розмову поведу.
Верховино, мати моя,
вся краса чудова твоя.
Вся краса твоя чудова
у мене на виду".

І так ці слова гармонізують з моїм настроєм після оглядин тих гуцульських експонатів та спогадів ними навіяних про таке, здавалось, не давнє миле минуле... в тій „країні чарів і краси"...

Ант. Куцинський

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Посмертні згадки

СТЕФАН ТИМЕЦЬ, довголітній член Б-ва св. Стефана — 221 Відд. УНСоюзу в Шикаго, помер 3 червня 1964 р. на 83-му році життя. Покійний народився в с. Тимці, повіт Любачів, Зах. Україна. Полишив в смутку 2 синів Івана і Петра, 2 дочки Юлію і Наталку та 9 внуків. Похорон відбувся 6 червня ц. р. з Катедри св. о. Миколая при участі родини, членів Б-ва і знайомих. Похоронено на український цвинтар св. о. Миколая.

Вічна Йому Пам'ять!

Т. Шпікуля, секр.

МИХАЙЛО ДЕНЬКО, член 235 Відд. УНСоюзу в Рєфорд, Огайо, помер 17 червня 1964 р. Покійний родився 29 вересня 1887 р. в с. Восько, пов. Снятин, Зах. Україна. Прожив 77 років. До УНС вступив 1916 р. та довгі роки був касиром 235 Відд. Полишив в глибокому смутку дружину, 2 доньки, сина та внуків. Похорон відбувся 20 червня ц. р. при участи родини, односельчан і членів Відділу.

Вічна Йому Пам'ять!

Ів. Шестак, секр.

МИХАЙЛО ГАРИСОН, довголітній член 267-го Відд. УНС в Westbury, L. I., помер 5-го травня 1964 р. Покійний походив з с. Зарубинець, пов. Збараж, Зах. Україна, де свою землю подарував на Читальню „Просвіта". М. Гарисон до УНСоюзу вступив 1928 р. Був прикладним союзовцем та жертвенним на добродійні цілі. Залишив в смутку 2 зам. доньки Силію і Анну, 3 синів Петра, Степана і Володимира, 8 внуків. Похорон відбувся 9 травня ц. р. з кат. церкви St. Bredges при участі членів Відділу і знайомих. Похований на цвинтарі Holy Road у Westbury, L.I.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа

АГАФІЯ БЕРБІЛИЦЬКА - МІСЬКЕВИЧ, довголітня членка 238 Відділу ім. Є. Коновальця в Бостон, Масс., померла 18-го травня 1964 року проживши 74 роки. Покійна народилася в с. Плохе на Україні, з дому Ярош. Жінка бл. п. Йосипа Берлицького, а потім жінка Макса Міськевича з Кантону, Масс. Покійна була членкинею-основницею Сестрицтва Пречистої Діви Марії в Бостоні, Масс. Заупокійна Служба Божа була відправлена в українській православній церкві св. Андрея в Jamaica Plain, Mass. Похоронена на Mount Hope Cemetary.

Вічна Їй Пам'ять!

Анна Ремік, секр.

1 інч через одну шпальту за культурні імпрези (академії, посмертні згадки, розшуки, подяки)	$2.00
1 інч через одну шпальту за приватні концерти, бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продажі домів і т. п.)	$3.00
1 інч через одну шпальту за політичні оголошення (виборчі кампанії)	$4.00
Оголошення через 8 шпальт (ціла сторінка) по за інч за кожного рода оголошення.	$3.00
Виготовлення кліше на одну шпальту	$4.75
Виготовлення кліше на дві шпальти	$6.50

ТАРЗАН, ч. 5281. Тарзанів тріюмф!

Після сміливого вияву стратегії й сили, Тарзан виявився переможцем над велетнем Циклоном!

А тоді перед приголомшеними ночима присутніх він вигукнув огидний крик самця мавп, який щойно вбив!